

De

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

**De verbindende kracht
van belijden**

Gebedsbeving

*Vreemd licht
voor de wereld*

Groeien in heilig leven

Over het oefenen van christelijke deugden

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Bram Beute, drs. Janneke Burger- Niemeijer,
drs. Peter Hommes, drs. Erik Koning,
dr. Hans Schaeffer.

Brede redactie kernredactie plus dr. Erik de Boer,
dr. Ad de Bruijne, Jan Westert

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie, Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat met (abonnementen)administratie te maken heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie | www.idd.nu

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 90

Advertenties

Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-

- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

Volg ons op Twitter
via #DeReformatie

SPORT EN GOD

TEKST: BRAM BEUTE, REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Het voetbalseizoen is weer afgelopen. De Champions Leaguefinale is gespeeld en zo ook de vaderlandse nacompetitie. De komende tijd is er dus geen voetbal op tv. Ik vind het jammer. Zondagavond kijk ik met veel plezier naar Studio Sport. Het herinnert me eraan dat Gods schepping veel groter is dan ik in mijn werk vaak beleef.

Want in mijn werk doe ik Gods schepping tekort. Werken is voor mij vooral lezen, denken, praten, schrijven. Ik heb mijn hoofd ervoor nodig en mijn vingers (om te typen). De rest van mijn lichaam hangt als een soort zak met organen in een stoel en levert zuurstof en voedingstoffen voor de keihard werkende hersenen, mond en handen. Mijn voeten, benen, armen, schouders en rug vervelen zich te pletter, maar ze hebben geen keus.

Gelukkig is er dan ook nog sport, één

van de beste dingen in het leven, vooral als je het zelf beoefent. Ja, ik weet wel dat Paulus zegt dat de oefening van het lichaam van weinig nut is. Maar zijn situatie was ook wel een beetje anders. Hij maakte enorme voetreizen om van de ene naar de andere gemeente te komen, dus met zijn conditie zat het vast wel goed.

Een halfuurtje hardlopen herinnert mij eraan dat ik longen heb, een hart. En helaas: ook een milt. Mijn hele lijf is dan volop in actie. Nat van het zweet. Maar weinig dingen kunnen me zo sterk het gevoel geven: ik leef! God schiep de mens met verstand, inzicht en fijngevoeligheid. Maar ook met benen, armen en spieren. God maakte de hele wereld alleen door te spreken. Maar het lichaam van de mens boetseerde Hij met zijn blote handen. Sporten is die Schepper prijzen.

IN DIT NUMMER

392

EEN DEUGDZAAM LEVEN

Het is onze roeping om heilig te leven – een hoge roeping, waar we in de praktijk van ons dagelijks leven lang niet aan beantwoorden maar wel in kunnen groeien. Hoe doe je dat? Hans Schaeffer benadert levensheiliging vanuit het begrip deugden.

396

IN LIEFDE EN VREUGDE

Het ontwikkelen van een christelijke levensstijl – het oefenen van deugden – is iets wat je als gemeente heel goed gezamenlijk kunt doen. In Amersfoort-Centrum gebeurde dat in de vorm van een project. Hoe ging dat in zijn werk en wat leverde het op?

400

DE VERBINDENDE KRACHT

VAN BELIJDEN

Over de Drie formulieren van Eenheid schrijft Erik de Boer: 'Ik zoek een manier om ze als een leerstellig 'reservoir' vast te houden en tegelijkertijd naar een nieuwe vorm toe te werken die zowel het onderwijs in de kerk als het getuigenis aan de mensen dient.'

EN VERDER

403 COLUMN JE LEVEN OPENEN VOOR ELKAAR /// 403 WWW.DEREFORMATIE.NL /// 404 CHRISTUS

VOLGEN IN EEN SECULIER KLIMAAT /// 408 BIJBELTAAL GEBEDSBEVING /// 410 WANDELEN MET GOD

VREEMD LICHT VOOR DE WERELD /// 412 NIEUWS EN PERSBERICHTEN /// 412 UIT DE KERKEN

Een deugdzaam leven

TEKST: HANS SCHAEFFER, ONDERZOEKER AAN DE TU IN KAMPEN EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Een aantal keren begint Paulus zijn brieven expliciet met de aanhef: u bent geliefden van God, 'geroepen om zijn heiligen te zijn'. Minder expliciet wordt uit tal van Bijbelteksten duidelijk dat dat inderdaad onze roeping is: heilig leven, mogelijk gemaakt door Christus en zijn Geest die ons gegeven is. Het blijft tegelijk een hoge roeping, waar we in de praktijk van ons dagelijks leven lang niet aan beantwoorden maar wel in kunnen groeien. Hoe doe je dat?

Eén van de manieren waarop over deze vraag is nagedacht, stelt het begrip 'deugd' centraal. Daarover wil ik in dit artikel iets meer vertellen. Eerst wil ik iets uitleggen over wat deugden zijn. Daarna wil ik iets zeggen over hoe deugden in het concrete leven hun plaats kunnen krijgen. Ten slotte wil ik vertellen waarom een deugdenbenadering juist in onze tijd van grote waarde kan zijn.

Geluk Het woord 'deugd' heeft in het Nederlands een vrij oubollige en saaie gevoelswaarde. Het is al snel moralistisch en een deugdzaam leven klinkt niet erg spannend. Toch zijn deugden in de traditie van onze westerse samen-

leving van groot belang geweest. De wortels van onze beschaving liggen in de Romeinse en Griekse oudheid, en in die dagen speelde het begrip 'deugd' een grote rol.

Deugden zijn te vergelijken met eigenschappen van mensen, karakteristieken waaraan je iemand kunt herkennen. De grote filosofen zetten een aantal van deze belangrijkste 'eigenschappen' op een rijtje. Mensen werden geacht te streven naar wijsheid, gerechtigheid, matigheid en dapperheid. Dat zijn de vier belangrijkste deugden uit de oudheid. In de christelijke traditie zijn er drie deugden bij gekomen, ontleend aan 1 Korintiërs 13: geloof, hoop en liefde.

Door zich te oefenen in deze deugden proberen mensen hun bestemming, hun doel te vinden in het leven. Dat doel is door de filosofen omschreven als 'geluk'. Wie wijs, rechtvaardig, matig en dapper leeft, wil daarmee streven naar een gelukkig leven. Maar dat geldt ook andersom: wie gelukkig wil worden, zal deze deugden moeten bezitten. Deugden kennen dus een lange en eerbiedwaardige traditie in de westerse cultuur.

Bijbels Toch is dat niet de belangrijkste reden waarom de christelijke kerk vandaag met het begrip deugden uit de voeten kan als het gaat om het ontwikkelen van een christelijke levensstijl. Die reden ligt in de Bijbel zelf, die het woord deugd weliswaar niet frequent gebruikt, maar het begrip is in diverse

'Het woord 'deugd' klinkt saai en oubollig, en een deugdzaam leven lijkt niet erg spannend'

teksten wel herkenbaar. Een aantal van die teksten geef ik hieronder in zijn geheel weer, om te laten zien dat nadenken over deugden belangrijk is voor christenen.

Allereerst zien we hoe Paulus in de brief aan de Filippenzen schrijft: 'Ten slotte, broeders en zusters, schenk aandacht aan alles wat waar is, alles wat edel is, alles wat rechtvaardig is, alles wat zuiver is, alles wat lieflijk is, alles wat eervol is, kortom, aan alles wat deugdzaam is en lof verdient' (Fil. 4:8). Paulus gebruikt hier het begrip deugd om overkoepelend aan te geven waarop het in het christelijke leven aankomt. De tweede Bijbeltekst is 2 Timoteüs 3:16-17: 'Elke schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzaam leven, zodat een dienaar van God voor zijn taak berekend is en voor elk goed doel volledig is toegerust.' De Bijbel is voldoende om mensen te leren hoe ze in de praktijk hun christen-zijn moeten vormgeven. In de derde Bijbeltekst staat het woord

'deugdzaam' in een heel rijtje van kenmerken van het leven in Christus: 'Span daarom al uw krachten in om uw geloof te verrijken met deugdzaamheid, uw deugdzaamheid met kennis, uw kennis met zelfbeheersing, uw zelfbeheersing met volharding, uw volharding met vroomheid, uw vroomheid met liefde voor uw broeders en zusters, en uw liefde voor uw broeders en zusters met liefde voor allen' (2 Petr. 1:5-7).

Deugdzaamheid is niet de enige manier waarop de Bijbel over ons geheiligde leven spreekt. Er staan ook heel concrete geboden en voorschriften in Paulus' brieven, en de Heer Jezus zelf geeft vaak genoeg duidelijk aan wat een volgeling van Hem wel of niet moet doen. Maar toch: een deugdzaam leven is kennelijk iets waarnaar christenen moeten streven.

Vrucht van de Geest Deugden zijn te vergelijken met de karaktertrekken van

een christen. Aan bepaalde manieren van doen kun je een christen herkennen. Het gaat er bij deugden om dat je laat zien, aan de buitenkant, wat je van binnen wilt zijn. Je kunt deugden daarom heel goed verbinden met de vrucht van de Geest: liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing (Gal. 5:22). Dat zijn

'De Bijbel is voldoende om mensen te leren

hoe ze in de praktijk

hun christen zijn

moeten vormgeven'

eigenschappen die je in de praktijk kunt herkennen bij mensen doordat je ziet wat ze doen. Deugden zijn dus bij uitstek praktisch bedoeld. Het gaat er niet om dat je alleen weet hoe je zou moeten leven, maar dat je dat ook in de praktijk brengt.

Als christenen herkenbaar moeten zijn aan hun manier van doen, dan valt er nog wel wat te verbeteren. Bij mij tenminste wel... Zal dat niet mijn hele leven lang een gevecht blijven? Is het werkelijk zo dat je christenen kunt herkennen aan hun manier van doen? Of nog beter: zou je christenen moeten

In de oudheid onderscheidde men vier deugden: wijsheid, gerechtigheid, matigheid en dapperheid. De christelijke traditie voegde daaraan toe: geloof, hoop en liefde (1 Kor. 13) ///

kunnen herkennen aan hun daden? Met andere woorden: op welke manier kunnen we ons geloof 'verrijken met deugdzaamheid'?

Oefenen Het zal duidelijk zijn dat christenen niet automatisch of van nature deze vrucht van de Geest voortbrengen. Je kunt volgelingen van Jezus niet herkennen doordat er per definitie een aureool van heiligheid boven hun hoofd zweeft, of doordat elke christen zo'n heilige uitstraling heeft. Op welke manier kun je je deze deugden nu eigen maken? Daarvoor is het nodig dat je leert om deugden te oefenen. Oefening baart kunst, zegt het spreekwoord. Wie praat over deugden heeft het ook over oefenen. Dit betekent niet dat je als volgeling van Jezus gewoon maar wat moet proberen, om te kijken hoe ver je komt. Het woord 'oefenen' dat bij een christelijk leefstijl hoort,

gaat veel dieper. Het is zoals Paulus aan Timoteüs schrijft: 'Oefen jezelf in een vroom leven' (1 Tim. 4:7). Kennelijk is ook dit een Bijbelse oproep. Want

'Het gaat er bij deugden om dat je laat zien, aan de buitenkant, wat je van binnen wilt zijn'

direct daarna schrijft hij: 'Oefening van het lichaam heeft wel enig nut, maar het nut van een vroom leven is grenzeloos, omdat het een belofte inhoudt voor dit leven en het leven dat komen zal. Deze boodschap is betrouwbaar en verdient onze volledige instemming. Hiervoor

zwoegen en strijden wij, omdat wij onze hoop gevestigd hebben op de levende God, die de redder is van alle mensen, bovenal van de gelovigen'. Paulus ziet ons christelijke leven als een voorspel, een soort eerste fase van ons totale leven. Hier op aarde vindt het eerste bedrijf van ons plaats en de voortzetting is er op de nieuwe aarde. Die twee delen moeten wel met elkaar in overeenstemming zijn. Opnieuw: het is helder dat ons leven in dat eerste be-

drijf niet volmaakt is en nooit worden zal. Maar wie nu vroom leeft, merkt dat dit de belofte inhoudt dat er in het eeuwige leven redding plaats zal vinden, en dat ons leven dan wel volmaakt zal zijn, passend bij onze levende Heer en Heiland Jezus Christus. Wat ons te doen staat in het hier en nu is: oefen je in een vroom leven.

Al doende Iedereen die ervaring heeft met opvoeding van kinderen, of doorheeft hoe hij of zij zelf gegroeid is als mens, kan dit principe begrijpen. Een mens leert vaak hoe iets moet door het gewoon te doen. Mijn dochtertje van vijf kan feilloos de belangrijkste spelletjes op onze tablet spelen. Ze weet precies waar ze het beeldscherm moet aanraken om haar favorieten te kunnen doen. We gaven haar een hoepel, en een dag of wat later kon ze hoepelen. Dat hebben wij haar echt niet allemaal voorgedaan. Zo gaat het met zoveel dingen die je leert: je doet ze, begint het uit te proberen, en langzamerhand merk je dat je ze kunt. Al doende leert men. Christelijk leven bestaat voor een groot deel ook uit oefenen. Gewoon de dingen doen zoals God ze ons zegt, en dan langzamerhand merken dat je ze tot een tweede natuur gaan worden. Gewoon regelmatig geld weggeven, of het nu de VVB is of aan een christelijke organisatie, de collecte in de kerk of het sponsoren van vrienden in het buitenland. Gewoon kiezen om niet meteen het nieuwste van het nieuwste te willen hebben, maar tevreden te zijn met een televisie van acht jaar oud die het nog prima doet. Gewoon geen kleren kopen waarvan je weet of kunt weten dat ze onder erbarmelijke omstandigheden door kleine kinderen gefabriceerd worden. Gewoon bidden voor je naar bed gaat.

Het oefenen in een deugdzzaam leven heeft alles te maken met: gewoon doen, oefenen, in de praktijk brengen wat je weet en kent uit de Bijbel. Daar word je een ander mens van. ///

Gewoon dóen Ik weet wel dat je op elk van deze voorbeelden kritiek kunt leveren. Hoeveel geldt dat ik geef aan goede doelen blijft niet aan de strijkstok hangen? Heeft de economie het niet nodig dat we ook gewoon doorconsumeren? Staan die kleine kinderen in Bangladesh dan straks niet op straat als wij hun producten niet kopen, en hebben ze het dan niet nog slechter? Ik vind vaste gebedstijden een keurslijf. En toch kunnen het ook uitvluchten zijn om niet te doen wat je als christen gewoon hoort te doen. Bewust gebruik ik hier het woord 'gewoon'. Het christelijke leven zal door oefening voor een deel echt steeds gewoner worden, een goede gewoonte. Het bijzondere is dat dit soort gewoontes langzamerhand werkelijk een tweede natuur kunnen worden. Met deze uitdrukking 'tweede natuur' zitten we heel dicht bij het Bijbelse spreken over wedergeboorte: onze oude natuur doden en godvrezend leven, waarbij dat laatste dan staat voor onze tweede natuur. Het oefenen in een deugdzaam leven heeft alles te maken met: gewoon doen, oefenen, in de praktijk brengen wat je weet en kent uit de Bijbel. Daar word je een ander mens van.

Ervaring Het begrip deugden biedt dus een praktische invalshoek om daadwerkelijk aan de slag te gaan met de levensheiliging waartoe de Bijbel ons oproept en waartoe de Geest ons aanzet. Het is vervolgens ook juist in onze tijd heel zinvol om vanuit die invalshoek naar het christelijke leven te kijken; dat is het laatste wat ik in dit artikel wil uitwerken. Er wordt vandaag onder christenen graag en veel gesproken over wat het geloof met je doet. Dan gaat het over

gevoel en ervaring. Maar geloof kan dan ook snel iets worden waarbij je dus iets *moet* voelen. De grote woorden van genade, verzoening, liefde en trouw moet je gaan *ervaren*. In die nadruk op gevoel en ervaring zit iets wat mensen onzeker maakt: voel ik al wat, gebeurt er al iets met mij, ervaar ik al iets van het werk van de Geest? Maar door er alleen over te praten zul je niet altijd iets voelen of ervaren. Geloof doet zeker iets met je, maar nog belangrijker is: wat doe je met je geloof? Geloof is niet iets om 'over te praten'. Net zoals de relatie met je man of vrouw niet allereerst bedoeld is om 'over te praten'. Wat je voor een ander voelt, komt tot uitdrukking in wat je doet of juist laat. De christelijke leefstijl in praktijk brengen in een deugdzaam leven, dus door je te oefenen in bepaalde gewoonten, levert op dat je vanzelf ook ervaringen opdoet met geloof. Dan merk je hoe lastig het kan zijn om geduldig of gastvrij te zijn. Dan merk je ook wat het met je doet en welke mooie en ontroerende dingen je mee kunt maken. Gewoon je christen zijn heel concreet en praktisch vormgeven levert op dat je gaat ervaren waar het op aankomt.

Aan de slag Als je de huidige behoefte aan gevoel en beleving vertaalt naar concreet gedrag, wordt het veel tastbaarder en minder subjectief. Het gaat heel basaal om je goede christelijke gedrag. Het is erg leuk en leerzaam om met je medegelovigen uit de gemeente te ontdekken wat de deugd van de gastvrijheid of de vrijgevigheid of het geduld concreet betekent. Dat sluit ook weer aan bij een andere

trend die in onze samenleving: de zoektocht naar manieren om diepere overtuigingen zichtbaar te maken. Jongeren willen aan de slag in Roemenië om een kindertehuis te helpen bouwen. Een groep gaat naar Zuid-Afrika om iets te doen voor weeskinderen. Sportievelingen gaan ik weet niet hoe vaak de Alpe d'Huez op en af voor het goede doel. Concreet iets *doen* laat je iets ervaren van datgene waar het je werkelijk om gaat, iets waarmee jij bij wilt dragen aan deze samenleving. Veel organisaties, denk bijvoorbeeld aan Stichting Present, bieden christenen de gelegenheid om door iets te doen voor anderen concreet maken wat hun geloof betekent.

Antwoord Het beoefenen van een christelijke levensstijl, zowel in je houding als in je gedrag, laat je ontdekken hoe hardnekkig de strijd is tegen je eerste of oude natuur. Die strijd is wezenlijk voor ons geloof. Daarnaast ontdek je hoe je in het geloof op elkaar bent aangewezen. Geloven en de christelijke leefstijl beoefenen doe je ook in de praktijk niet in je eentje. Je hebt er de gemeente voor nodig om samen van elkaar te leren en samen ervaringen op te doen. Je ontdekt dat je met elkaar bovendien ook in een lange traditie staat die terugreikt tot het oude Israël en

de eerste christenen.

En misschien wel het belangrijkste: je leert dingen doen die de liefde van God voor ons en zijn schepping weerspiegelen doordat Hij inging op de diepste noden van mensen. Laat ons christelijke leven een antwoord zijn op die liefdevolle genade van God.

*'Goede gewoontes
kunnen langzamerhand
werkelijk een tweede
natuur worden'*

In liefde en vreugde

Samen groeien in christelijke deugden

WILMA VAN DER JAGT, NAMENS HET LECTORAAT MORELE FORMING VAN DE GEREFORMEERDE HOGESCHOOL PROJECTLEIDER VAN DE INITIATIEFGROEP *IN LIEFDE EN VREUGDE* (ZIE OOK DE KADERTEKST OP PAG. 399). /// FOTO'S BIJ DIT ARTIKEL ZIJN GEMAAKT TIJDENS HET PROJECT IN AMERSFOORT-CENTRUM.

Het ontwikkelen van een christelijke levensstijl – het oefenen van deugden – is iets wat je als gemeente bij uitstek samen kunt doen. De gemeente van Amersfoort-Centrum (Kandelaarkerk) koos voor het thema oefenen van christelijke deugden als jaarproject. Wat was de gedachte daarachter, hoe ging dat in zijn werk en wat leverde het op?

Christelijke deugden zijn de karaktereigenschappen van een christen (zie het artikel *Een deugdzaam leven*, pag. 392-395). En een karakter moet gevormd worden. Eigenschappen kun je meekrijgen bij je geboorte, maar christelijke eigenschappen zijn een uitwerking van jouw wedergeboorte. Onze hemelse Vader ziet die eigenschappen graag bij ons; sterker nog, Hij wil ze ons geven door zijn heilige Geest. En de apostelen sporen ons aan te oefenen. Vanuit die aansporing kozen we afgelopen seizoen in Amersfoort-Centrum voor het project: 'In Liefde en

vreugde, samen groeien in christelijke deugden.'

Mooi bedacht allemaal, zinvol, en goed onderbouwd vanuit de Bijbel. Als initiatiefgroep (zie kadertekst op pag. 399) waren we heel enthousiast. Maar dan: hoe krijg je een gemeente van zo'n 480 mensen mee? Ons uitgangspunt was: in feite heeft iedereen behoefte aan een antwoord op de vraag: hoe breng ik mijn christen-zijn in de praktijk? Wat doe ik en wat laat ik? Wat denk ik, wat zeg ik en wat niet? En hoe doe ik dat samen met en vanuit de gemeente waaraan ik ben verbonden?

Anders dan anders In onze gemeente gaan we er daarom samen mee aan de slag. Het traject dat we met elkaar starten, moet een groeitraject worden. Dat vraagt een andere opzet dan gemeenteprojecten meestal hebben. Het is bij ons al jaren de gewoonte een paar weken samen te studeren rond een bepaald onderwerp: het jaarthema. Voor het oefenen van deugden is 'een paar weken' geen optie. Een deugd is een karaktereigenschap. Die maak je je niet eigen in een paar weken. Daar is meer tijd voor nodig. Dat betekent dit jaar dus een traject dat anders is dan anders. Want het is

de bedoeling dat we niet alleen met elkaar studeren en nadenken, maar ook praktisch bezig zijn. We gaan er daarom een jaar voor uittrekken.

Dan kan er ruimte zijn voor groei. Groei gaat langzaam en vraagt tijd. Een jaar is dan eigenlijk nog niet veel, maar je moet elkaar ook niet overvragen.

Dat betekent niet dat we week in week uit alleen maar studeren en lezen over deugden. Het is de bedoe-

ling dat we in onze studiegroepen elke twee maanden één keer een bijeenkomst besteden aan het betreffende onderwerp. De andere bijeenkomsten is elke groep gewoon bezig met het onderwerp dat ze zelf hebben gekozen. Daarover straks meer.

Nu eerst: hoe pak je zo'n jaarproject aan? We volgen vijf stappen: draagvlak creëren, een jaarplanning uitzetten en publiceren, bekendheid geven aan het project, het daadwerkelijk uitvoeren en de evaluatie. Hieronder komen ze stuk voor stuk aan bod.

1. Draagvlak Wil dit thema landen in de gemeente, dan moet er voordat je begint voldoende draagvlak voor zijn. Dat bereiken we door al in een vroeg stadium te overleggen met de dominee en de kerkenraad. Het is een must dat zij het project niet alleen belangrijk vinden voor de gemeente, maar het ook actief steunen door mee te doen. Ook in preken en op huisbezoeken moet het aan de orde komen.

Daarna komt het overleg met de bestaande werkgroep Jaartheema. Die werkgroep is bij ons verantwoordelijk voor de toerusting van de gemeente via thema's en projecten. Zij moet zin hebben in dit thema. Anders komt er niets

van terecht, want de organisatie is wel een hele klus! Die bestaande werkgroep moet garant staan voor de uitvoering.

Vervolgens worden voordat het seizoen begint alle bestaande studiegroepen geïnformeerd: mannenvereniging, huiskringen, groei-groepen, wijkgroepen, vrouwenvereniging. Het thema moet op tijd een plaats krijgen op alle groepsroosters. We proberen ook de opvoedgroep en de leiders van de Bijbelklas mee te krijgen.

2. Jaarplanning Andere themaprojecten starten in onze gemeente meestal in januari en duren dan vier tot zes weken. Ruim van tevoren krijgen alle groepen daarom bericht over de plannen voor komend jaar. Wij willen starten in september en beginnen daarom al eind mei (inmiddels een jaar geleden dus) met de eerste PR. Zo is iedereen op tijd op de hoogte van het feit dat we komend seizoen op een andere manier gaan werken.

Het studiekatern dat we gebruiken, heeft vijf hoofdstukken. Daarom lijkt het logisch het jaar in te delen in vijf blokken. Elk blok krijgt twee maanden 'groeitijd' en start met een plenaire avond rond de inhoud van het hoofdstuk. Ook is er elk blok een themazondag. De plenaire avonden gaan we zoveel mogelijk combineren met activiteiten die er altijd al zijn: de openingsavond in september en de gemeenteavond in maart. Zo vragen we van de gemeenteleden niet veel extra tijd en wordt de drempel om mee te doen niet onnodig hoog. Per twee maanden bestuderen we

telkens één hoofdstuk; elke studiegroep is dus eens in de twee maanden met het thema bezig, in totaal vijf avonden, verspreid over het jaar. De onderwerpen die aan de orde komen zijn: Christelijk leven: gaan lijken op Jezus; Christelijke deugden in de gemeente; Samen één offer voor God; Als de kerk kerk is, en: Een stad op een berg. Elk hoofdstuk heeft een aantal bespreekpunten en praktijkopdrachten. Die praktijkopdrachten zijn belangrijk! Het is de bedoeling om ze in de loop van de volgende twee maanden een plekje te geven. Op de andere bijeenkomsten van de groepen kun je elkaar er dan naar vragen: wil het jou lukken, die praktijkopdracht? Dat werkt stimulerend.

3. PR Om de gemeente betrokken te houden, is het belangrijk om het project vaak onder de aandacht te brengen. Elk van de vijf blokken start met een plenaire, gemeentebrede avond. Aan die startbijeenkomst gaat heel wat PR vooraf via kerkblad, postvakken, posters, beamer, mededelingen van de kerkenraad en mail. Om ook buiten de startavonden om het thema levend

te houden, doen we af en toe iets leuks in de postvakken: een boekenlegger met deugden, een kalender met alle data bij het nieuwe jaar, een klein enveloppe met een bloembolletje ('groeit het al?') en dergelijke.

Bij alle PR gebruiken we een speciaal voor dit thema ontworpen logo ter herkenning. In ons logo komen de kleuren rood en blauw voor. Daarom worden dat ook de kleuren die we voor de aankleding van de zaal voor de plenaire activiteiten gebruiken: wat rood-blauwe kledjes, een paar draperieën, een bloe-

'Iedereen zoekt een antwoord op de vraag: hoe breng ik mijn christen-zijn in de praktijk?'

'Aan elkaar vragen: wil het jou lukken, die praktijkopdracht?, dat werkt stimulerend'

metje en een kaarsje, dan ziet de zaal er steeds herkenbaar jaarthema-achtig uit. Dat is belangrijk voor de sfeer.

4. Uitvoering De studie-avonden in de groepen vragen van de werkgroep jaarthema niet veel voorbereiding, dat gebeurt in de groepen. Voor de themazondagen moet wat meer geregeld worden, maar de meeste voorbereiding zit natuurlijk in de plenaire startavonden bij elk blok. Dat zijn er vijf en dat is een hele klus! Daarvan houden we de eerste, derde en vijfde op een vrijdagavond en de andere twee op een donderdagavond. Op vrijdag is er een programma dat speciaal rekening houdt met de kinderen. Het is belangrijk hen ook bij het project te betrekken. We starten met samen eten om 18.00 uur. Daarna is er vanaf 19.00 – 21.00 uur een afwisselend programma voor jong en oud. Soms met een activiteit voor alle leeftijden, soms met een apart programma per leeftijdscategorie. Voor de volwassenen is er altijd iets inhoudelijks van de schrijver van het

betreffende hoofdstuk.

Bij hoofdstuk 1 gaat het over ons leven als één grote reis van navolging van

Jezus. In hoofdstuk 2 wordt

uitegelegd wat ‘deugden’ eigenlijk zijn en hoe in de gereformeerde traditie het oefenen van deugden altijd al een plaats heeft gehad.

Hoofdstuk 3 laat zien dat we alleen in het samenleven als gemeente deugden kunnen oefenen. Vervolgens laat hoofdstuk 5 zien dat

we als gemeente alleen vanuit doop en avondmaal de levenslange oefening van de ware vroomheid kunnen volhouden (Calvijn, Inst. IV.1.4). En tot slot laat hoofdstuk 5 zien dat we als gemeente alleen door ons geloof ‘te leven’ een getuigenis voor de samenleving kunnen zijn.

Daarnaast zijn er ook gezellige, creatieve, samenbindende activiteiten. Zoveel mogelijk activiteiten doen we in gemixte leeftijdsgroepjes van 4-85 jaar. Juist daardoor worden die startavonden ervaringen die echt een gevoel van saamhorigheid bevorderen. Je leert elkaar op een heel nieuwe manier ken-

Je leert elkaar op een heel nieuwe manier kennen. We ervaren samen wat gemeente zijn eigenlijk is’

nen. We ervaren samen wat gemeentezijn eigenlijk is.

Voorbeelden van zulke activiteiten zijn het schilderen van een Oudhollands tegeltje naar aanleiding van een christelijke deugd, het uitbeelden van een christelijke deugd, een deugdenkwartet maken, boeketjes brengen bij oudere gemeenteleden die aan huis gebonden zijn, en op grote, gekleurde houten blokken schrijven welke deugden we al in de praktijk brengen; elke praktijk heeft een kleur en op elke blok komt één activiteit die binnen de praktijk hoort. Dan de blokken stapelen en zien: dat doen we dus al samen!

Voor de kinderen is er een liedje dat regelmatig wordt gezongen in de loop van het project, bijvoorbeeld tijdens de themadiensten en de sing-in van de basisschool. Zo begint dat gevoel van bij elkaar te horen. Door het plezier dat je samen beleeft, groeit de onderlinge waardering. En zo gaan de onderlinge liefde en vreugde groeien, de liefde die de basis gaat leggen voor de groei in christelijke deugden.

5. Evaluatie Voor de evaluatie sturen we alle deelnemers een korte enquête

met vragen als: Hebben we iets geleerd? Zijn we hierdoor veranderd? Wat hebben we gemist en hoe gaan we verder?

De enquête wordt in de groepen uitgedeeld en ingevuld voor een maximale respons.

Natuurlijk is het moeilijk concreet te maken wat zo'n traject 'oplevert'. Het gaat om geestelijke groei. Dat is niet meetbaar. En dat is maar goed ook. We hoeven onszelf niet te meten en de ander al helemaal niet. Uit de enquête blijkt dat het project over het algemeen erg gewaardeerd is, bijvoorbeeld uit opmerkingen als: ik heb beter begrepen wat het betekent dat je een gemeente bent, of: ik heb geleerd dat hoe je leeft nog belangrijker is dan theologie, of: ik ben me meer bewust geworden van het functioneren/groeien in een kerkgezin.

Mooi is ook hoe de oudste vrouwenvereniging, na wat gesputter bij de start van het project – moet dat nou, die deugden? – aan het einde met een lijstje ideeën voor nieuwe 'praktijken' komt, praktijken die we als gemeente

kunnen opzetten om anderen te laten kennismaken met het samenleven in een gemeente!

*'De onderlinge
liefde en vreugde
gaan groeien: de
basis voor groei in
christelijke deugden'*

We hebben door dit project samen leren zien hoe belangrijk het is bewust bezig te zijn christelijke deugden en elkaar daarin te stimuleren. Het is als het ware een gemeenschappelijke wil geworden. Samen komen we daarin verder. Dit jaar heeft ons die bewustwording opgeleverd.

Beheersen we die deugden dan nu, na zo'n jaar? Natuurlijk niet; we staan nog maar aan een 'klein begin' en moeten daaraan blijven werken. Maar we hebben er als gemeente wel een start mee gemaakt. Bewustwording heeft de basis gelegd voor verdere groei. We zijn dankbaar voor de rijkdom van het samen mogen groeien in karaktereigenschappen die onze Vader in de hemel zo graag bij ons wil zien: liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. Dit project vraagt om een vervolg!

*In liefde en vreugde
samen groeien in
Christelijke deugden*

Het project *In liefde en vreugde*.

Samen groeien in christelijke deugden is ontwikkeld door een gezamenlijke initiatiefgroep vanuit de TU in Kampen en de GH in Zwolle. De initiatiefgroep bestaat uit Ad de Bruijne, Wilma van de Jagt (projectleider en auteur van dit artikel), James Kennedy, Hans Schaeffer en Pieter Vos.

De publicatie die in Amersfoort-Centrum is gebruikt, is een pilot en dus nog niet algemeen verkrijgbaar.

De verbindende kracht van belijden

TEKST: ERIK DE BOER, O.A. UNIVERSITAIR DOCENT ECCLESIOLOGIE AAN DE TU KAMPEN EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

De belijdenissen zijn ons 'akkoord van kerkelijk samenleven', ze zijn uit overeenstemming geboren.

Ik leerde in Kampen dat de Drie formulieren van Eenheid in de eerste plaats vandáág het belijden van de kerk zijn en de kerken tot een eenheid maken. Het verband van kerken bestaat in de gedeelde 'formulieren van eenheid'. Dat zij ook historische teksten zijn die symbool-historisch onderzocht kunnen worden is secundair.

In mijn beleving was de volgorde in de praktijk andersom. Eerst historische teksten met een interpretatiegeschiedenis, daarna inderdaad ook gebruikt als de geloofspapieren van de gereformeerde kerken nu. Dat was de hervormde visie, zei mijn leermeester. Vandaag meen ik dat de situatie nog verder verschoven is en ben ik nog steeds op zoek naar de eigentijdse bruikbaarheid van de gereformeerde confessies.

Ondertekeningsformulier De belijdenisgeschriften die wij de Drie formulieren van Eenheid noemen, stammen uit de tijd waarin West-Europa een *corpus christianum* vormde. In een context, gevormd door Bijbel en kerk, verwoordde de belijdenistekst het christelijk geloof tegen de achtergrond van confessionele controverses. Er waren redenen, vaak van geopolitieke aard, om de eigen positie af te grenzen van het Rooms-katholicisme, de Lutheranen of het anabaptisme. Zo ontstonden de belijde-

nisteksten, in vorm en omvang kenmerkend voor het tijdperk dat we de confessionalisering van Europa noemen. Ze zijn theologisch en systematisch sterk doordacht en sommigen hebben breed draagvlak gevonden.

Ondertussen vond een verschuiving plaats. Eerst functioneerden catechismus en confessie als verzamelpunt. In de actuele situatie nodigden deze tot geloofskeuze. Vrijwel direct werden zij ook basis van kerkformatie in de verstrooiing. Naarmate de tijd verstreek, stelde de leerformule. In de vroege Zuid-Nederlandse acta lees ik nog: 'Aan het begin van elke synode zal men de geloofsbelijdenis van de kerken in dit land lezen, zowel om onze eenheid te betuigen als om te overwegen of er iets te wijzigen of te verbeteren is' (Antwerpen, Pinksteren 1565). Die jaarlijkse, natuurlijke mogelijkheid verdwijnt wanneer het kerkelijk leven vaster vorm aanneemt.

Aanvankelijk ondertekenen ambtsdragers de belijdenis rechtstreeks: zij

verbinden hun naam aan de gereformeerde religie. Later wordt expliciet gemaakt wat die handtekening onder de confessie precies betekent en welke kerkrechtelijke consequenties dit heeft. Het zogenaamde ondertekeningsformulier is een kerkelijk-juridische tekst. Tegenhanger van de binding is het recht van bezwaar, in kerkelijk jargon 'gravamen' genoemd. Tussen die twee staat de vrijheid van profetie. Omdat de dienaar van het Woord de Schriften onderzoekt, is meerder inzicht op een punt van de leer mogelijk. Je bindt niet je geweten wanneer je tekent voor de belijdenis. Het ondertekeningsformulier legt vast dat de belijdenis herzien kan worden en welke weg de individuele dienaar daartoe zal gaan. Zo is er balans tussen binding en vrijheid.

ondertekenen van de belijdenis

vrijheid van profetie

recht van gravamen

Vraag Viereneenhalve eeuw later is beoelde balans weg. De belijdenis wordt nooit door een kerkelijke vergadering gezien en zo nodig herzien. De weg van gravamen is om allerlei redenen onbegaanbaar. Dat stukje van het formulier klinkt als een schot voor de boeg of is minstens een dode letter geworden.

Gelukkig bleef de absolute prioriteit van de Schrift gelden. De dienaar van het Woord staat elke zondag in de vrijheid van de profetie. De belijdenis klinkt zowel liturgisch als didactisch in de vorm waarin de kerk geboren is: Apostolicum, Nicea. De drie geschriften van het reformatorisch belijden vormen nog altijd het denkraam waarin gedachten hun plaats krijgen. Ondanks de crisis van de zestiger jaren zijn we niet confessionalistisch geworden. En toch...

Toch gaat het al meer knellen: de gereformeerde kerken zijn al eeuwenlang verleerd het geloof in een actuele context opnieuw te verwoorden. De Leerregels waren al niet als belijdenis in strikte zin bedoeld, maar als explicaties bij Catechismus en Belijdenis. Die twee werden in de 17e eeuw

‘formulieren van eenheid’ genoemd.

Anno 2013 acht ik de tijd gekomen om de vraag te stellen: zijn de drie confessies, die we ‘belijdenisgeschriften’ noemen, nog geschikt als uitdrukking van eenheid en toetssteen van rechtzinnigheid? Is het

eerlijk om van jongere ambtsdragers te vragen op de stippellijn te tekenen dat in de Drie formulieren van Eenheid ‘alle dingen geheel met Gods Woord in overeenstemming zijn’? Ik kan de woorden ‘in overeenstemming zijn met’ best zo uitleggen dat de spanning vermindert. Feit blijft dat de formule-

‘De gereformeerde kerken zijn het verleerd het geloof in een actuele context opnieuw te verwoorden’

Het ondertekeningsformulier legt vast dat de belijdenis herzien kan worden en welke weg de individuele dienaar daartoe zal gaan. Zo is er balans tussen binding en vrijheid ///

ring een identiteit suggereert die bij een oudere hermeneutiek hoort. Wij leiden tegenwoordig bijvoorbeeld de drie ambten niet zo rechtstreeks uit de Bijbel af als NGB art. 30 zegt, namelijk ‘dat deze ware kerk geestelijk geregeerd moet worden op de wijze die onze Here ons in zijn Woord geleerd heeft’, een wijze die in de volgende zin uitgelegd wordt en waarin ons niet eens een hulplijntje geboden wordt om de dienst van vrouwen aan vast te haken.

aanraking komen met andere religies; daarnaast brak de secularisatie door en zijn belijdende christenen een minderheid geworden. Waar enerzijds voor imposante kerkgebouwen een nieuwe bestemming wordt gezocht, wordt anderzijds het evangelie aan moderne autochtonen en allochtonen verkondigd

Post-moderniteit De christelijke kerk in West-Europa leeft in een hele andere context dan in de 16e eeuw. Twee grote verschillen zijn dat de wereld relatief een stuk kleiner is geworden, waardoor christenen veel meer dan destijds in

en worden er nieuwe kerken gepland. In deze nieuwe context van het evangelie blijken ook wijzelf veranderd te zijn. Van moderne mensen zijn ook wij postmodern geworden. Wij kunnen de leerstukken (de ‘doctrina’) niet meer abstraheren van het Woord dat in verhaal en in de tijd tot ons komt.

Ik meen dat de leerwijze van de belijdenisgeschriften past bij een voorbijgane tijd en dat zij niet meer zodanig herzien kan worden dat zij passend te maken is voor de huidige situatie. We moeten ruimte maken om opnieuw fundamenteel vanuit het actieve belijden te denken. Belijden gaat uit van een woord als waarmee 1 Petrus 3:15 ons aanspreekt: ‘Erken Christus als Heer en eer Hem met heel uw hart. Vraagt iemand u waarop de hoop die in u leeft gebaseerd is, wees dan steeds bereid om u te verantwoorden.’ Deze tekst staat op het titelblad van veel confessies uit de 16e eeuw. Echter, de vorm van zo’n verantwoording is in de 21e eeuw in Nederland totaal anders dan de manier waarop de 16e eeuwse confessieteksten dat doen: anders in vraagstelling (bijvoorbeeld: bestaat God wel?), in opbouw (meer vanuit het Woord dat aanspreekt), en in formuleringen (‘enige troost?’).

Je hebt een forse hoeveelheid kennis van de kerk-, dogmen- en symboolhistorie nodig om te kunnen uitleggen hoe allerlei formuleringen in de confessies bedoeld zijn, en hoe ze in de loop van de tijd zijn opgevat. Elke theoloog zet wel vraagtekens bij een artikel of zondag: verwoordt NGB artikel 36 (verkort of lang) wat wij geloven dat de roeping van de overheid is? Hoe moet je Zondag 9-10 uitleggen als

het kwaad dat mensen elkaar aandoen of 'hij die het kwaad zelf is' niet genoemd worden? Wat doe ik met de Dordtse Leerregels als de gemeente vol ontroering van de Vader zingt: 'Hij wacht alleen nog maar totdat je komt'? Staan wilskracht (of zwakte), verlangen (of niet) van een mens op gespannen voet met de leer van de onvrije wil? Bij elk

voorbeeld kan ik een studie schrijven om te laten zien dat je actueel kunt spreken zonder de belijdenis tegen te spreken. Maar alle inkt en kennis nemen niet weg dat de belijdenisgeschriften niet geschreven zijn voor deze tijd.

Communicatiecultuur Ik meen dat de Drie formulieren bepaald niet bij het oud papier hoeven. Daarvoor is de inhoud te kostbaar. Die documenteren de geloofs- en denkweg van ons voor-

geslacht. Die heb ik zonder reserve getekend – met besef van hun (en mijn) beperkingen. Tegelijk meen ik dat de tijd gekomen is om het gesprek te voeren over de betekenis van ondertekening en binding. Kunnen we zonder verlies van inhoud en met behoud van het doel een nieuwe wijze vinden om de gezonde leer van het evangelie te bewaren en daarbij bewaard te worden?

'Alle inkt en

kennis nemen

niet weg dat de

belijdenisgeschriften

niet geschreven zijn

voor deze tijd'

Ook wij hebben het nodig tegen dwaalleer gewaar-schuwd te worden. Ook wij zijn geroepen tegen de wolven van nu te waken. Daarom moeten de lijnen van de Reformatie niet afgeknijpt, maar doorgetrokken worden. Ik weet niet of een nieuwe belijdenistekst de manier is om het belijden op de pennen te zetten. De communicatiecultuur anno 2013

is niet die van een geschreven tekst die voor onbepaalde tijd komt vast te liggen. De netwerksamenleving dekt zich niet met kerkelijke vergaderingen.

Ik heb geen oplossing voor het probleem dat de belijdenisgeschriften communicatief en didactisch niet bij onze cultuur aansluiten, dat zoveel vragen nu anders klinken en dat we anders antwoorden.

Des te meer meen ik dat het erop aankomt dat we met het belijden verbinding zoeken. Als dienaars van het ene Woord,

als collega's in dezelfde kerk, als theologen in de gedeelde traditie.

Denkrichting Ik zoek een manier om de Drie formulieren van Eenheid als een leerstellig 'reservoir' vast te houden en tegelijkertijd naar een nieuwe vorm toe te werken die zowel het onderwijs in de kerk als het getuigenis aan de mensen dient.

Bewaren van eenheid in geloof en leerwijze kan opnieuw een plaats krijgen daar waar het dan in de vroege Reformatie ook had, namelijk in de regelmatige bijeenkomst van dienaren van het Woord in hetzelfde rayon¹ De classis begon in haar vroegste vorm met bijbeluitleg of theologisch gesprek ter vorming en toetsing van elkaar als collega's. Dat is een eerste vorm om, in plaats van binding aan te spreken over verbinding van de belijdenis. Belijden verbindt als voorgangers samen bezig zijn het Woord op basis van de Schriften zo te vertolken dat er een nieuwe gezamenlijke leerwijze ontstaat. Actueel en adequaat en actief belijden verbindt!

Dit artikel is in iets andere vorm eerder gepubliceerd in Pro Ministerio

¹ Zie daarover Erik de Boer, *The Geneva School of the Prophets. The Congregations of the Company of Pastors and their Influence in 16th Century Europe* (Genève: Librairie Droz, 2012).

ADVERTENTIE

Grace Church (ICF Amersfoort) is looking for a Pastor-Evangelist (0,6 - 0,8 fte)

Please respond no later than June 21.

Profile:

- Outreach to unchurched, English-speaking migrants in Amersfoort
- Missional preaching and teaching
- Spiritual leadership, together with the elders

More information? Look at www.icfamersfoort.nl/home

ICF Amersfoort
International Christian Fellowship

Je leven openen voor elkaar

TEKST: RONALD WESTERBEEK, KERKPLANTER VAN ICF AMERSFOORT (GRACE CHURCH & OASE) ///

Het regent een beetje, maar we willen hoe dan ook een vuur. Tot dan toe hebben we deze *lifegroup*-avond in de woonkamer gezeten, in een kringetje met thee en koffie en verjaardagstaart want Nienke is jarig. Na een dag waarop alle visite kon komen aanwaaien, is nu alleen onze eigen *lifegroup* nog over, en we willen zomer, we willen buiten, we willen vuur.

We improviseren een afdakje tegen de regen en ik haal sloophout naar de stookplaats. Julius, die opgroeide in een Rwandees vluchtelingenkamp, begint meteen het juiste aanmaakhout te selecteren. Mariah, die in Uganda altijd op een houtvuurtje kookte maar sinds haar vlucht naar Europa geen vuur meer heeft gestookt, heeft in een mum van tijd een mooi vuurtje gebouwd. Sebastian ontfermt zich over het gaande houden van het vuur, zoals hij vroeger avond aan avond deed, eerst

in zijn dorp en later op zijn vlucht voor de rebellen.

Ik heb de rode nomadendecken om me heen geslagen die ik vorig jaar tijdens mijn motortocht door Noord-Kenia gebruikte, en Sebastian roept me vergenoegd uit tot 'Maasai-man'. Mariah wikkelt zich in net zo'n doek die Nienke begin dit jaar in Kampala kocht, toen ze de zussen van Mariah opzocht in Uganda. We zijn allemaal even terug in Oost-Afrika, als we in het donker rond het rokerige vuur zitten, onder de open hemel.

Dan komen als vanzelf de verhalen. Over jeugdliefdes, eerste kussen, verloren liefdes, geschonden liefde. Over een jeugd die geen jeugd kon zijn. Over macht en misbruik. Over een dochter voor wie je geen vader meer kunt zijn. Stiltes bij het flakkerende vuur, als er geen woorden nodig zijn om elkaar te begrijpen. En ik realiseer me hoe

bijzonder dit is, hoeveel we delen, hoe veilig dit is, hoeveel we van elkaar zijn gaan houden.

Wat hebben we de afgelopen jaren veel met elkaar meegemaakt en wat is er veel gegroeid, omdat we ervoor kozen om onze levens voor elkaar te willen openen. We leven met open harten en open huizen waar je bij elkaar over de vloer mag komen zonder een afspraak te moeten maken. Gedeelde levens is elkaar bij onze pijn laten komen, onze twijfels, ons verdriet. Met elkaar huilen en rouwen. Maar ook met elkaar het vuur gaande houden. Onder Gods open hemel zitten. Met elkaar lachen, genieten, dansen, het goede vieren. Dit is Grace Church.

WWW.DEREFORMATIE.NL

Sinds kort is er van elk nummer van De Reformatie op de website één thema-artikel in zijn geheel te downloaden. Deze keer is dat het artikel *Een deugdzaam leven* van Hans Schaeffer (pag. 392-395). U kunt het bijvoorbeeld gebruiken in uw kring of groep. Laat het ons eens horen als u er wat mee gedaan hebt en of u er wat aan gehad hebt! U kunt voor de bespreking onder andere deze stelling gebruiken:

**Christenen moeten
meer doen en minder praten**

Op deze stelling kunt u ook via mail, twitter of rechtstreeks op de website reageren.

Het thema van De Reformatie van 14 juni a.s. is: verlegenheid rond het onderwerp m/v in de kerk, met bijdragen van o.a. Jan Westert en van Harmke Vlieg, lid van het deputaatschap m/v. Het laatste nummer dat voor de zomervakantie verschijnt, is een extra dik zomernummer dat gewijd is aan het thema: slavernij en vrijheid. Na de zomer (9 augustus) pakken we de draad weer op met een nummer over christen-zijn op je werk.

Christus volgen in een seculier klimaat

TEKST: MATTHIJS HAAK, PREDIKANT TE ROTTERDAM-DELFHAVEN ///

Volgen christenen Christus? Die vraag klinkt misschien ongeveer net zo onnozel als wanneer je je zou afvragen of Feyenoord een voetbalclub is. Toch is er aanleiding om die vraag gewoon maar eens te stellen. We belijden in Zondag 12 dat Jezus, de Zoon van God, Christus genoemd wordt en dat wij deel hebben aan zijn zalving om zijn naam in woord en daad bekend te maken. In de praktijk doen we soms iets heel anders met ons geloof in Hem.

Ik wil me in dit artikel richten op twee ontwikkelingen die waarneembaar zijn nu we in Nederland steeds duidelijker met een seculier klimaat te maken krijgen. Hoe reageren christenen daarop? En wat zegt die reactie over onszelf en ons geloofsvertrouwen of ons gebrek daaraan?

Eerst kijk ik in dit artikel naar de discussie die op gang kwam onder de naam 'christenpesten'. Daarna wil ik aandacht besteden aan onze omgang met al onze verworvenheden. Uit beide voorbeelden blijkt dat we erg gewend en gehecht zijn geraakt aan de manier waarop de Nederlandse samenleving was ingericht. Nu we niet meer kunnen spreken van een christelijke samenleving, maken we ons daar drukker over dan over ons verlangen om Jezus te volgen.

Christenpesten De term 'christenpesten' is ontstaan na de Tweede Kamerverkiezingen van afgelopen najaar. Regeeringspartijen VVD en PvdA kregen toen samen een meerderheid in de Tweede

Kamer. Christelijke partijen dragen nu niet langer regeringsverantwoordelijkheid en zelfs een gedoogconstructie waarin zij een rol zouden spelen, is niet aan de orde.

Er ontstond in het najaar van 2012 een klimaat waarin er in rap tempo allerlei zaken aan de orde werden gesteld die als 'christelijke voordeeltjes' werden gezien, met als onderliggende gedachte: eindelijk kunnen dit soort zaken worden afgeschaft.

Er is immers geen christelijke partij die dit nu nog kan tegengaan. Vooral de D66 werd ervan verdacht christenen te willen benadelen, te 'pesten'. Zo ontstond de term 'christenpesten'.¹ Dat niet-christenen de meerderheid vormen in ons land en in onze regering, kun je niet ontkennen. In die zin zou je dus een interessante discussie kunnen beginnen over de vraag of christenen inderdaad 'gepest' worden door hen hun

zogenaamde 'voordeeltjes' te ontnemen. Echt voer voor sociologen of mensen die op andere manier maatschappelijke ontwikkelingen volgen. Het aparte is dat christenen zelf even hard aan deze

discussie mee gingen doen. Op verschillende manieren: de een protesteerde: wat gebeurt er hier, wat wordt ons aangedaan? De ander relativerend: het valt reuze mee; er is nog ruimte genoeg voor christenen, zeker in vergelijking met andere situaties.

*Niemand kan een
andere weg naar geluk
vinden dan door Hem
te volgen op de weg die
Hij moest gaan'*

Bergrede Zoals gezegd is het op zich niet vreemd om deze discussie te voeren. Maar dat christenen zich ervoor leenden om er zelf even hard aan mee te doen, is wel merkwaardig; zij hebben namelijk een andere maatstaf: de winnende liefde van Christus.

De evangeliën vertellen ons van de redding die God ons geeft in zijn lieve Zoon Jezus Christus. Zijn kruisdood lijkt

voor vriend en vijand het einde te zijn. Maar juist op die onverwachte manier heeft God, geheel naar zijn eigen plan (Hand. 2:23), ons vergeving van zonden en nieuw leven gegeven. God keert alles om als de Gekruisigde 'de levende' (Luc. 24:5b) blijkt te zijn.

Deze opgestane Heer ontbiedt zijn leerlingen 'naar de berg waar Jezus hen had onderricht'² (Mat. 28:16-20), om aan te geven dat Hij wil dat zijn leerlingen, eenmaal op pad gestuurd met het evangelie, bij het door Hem gegeven onderwijs blijven. Dat onderwijs (Mat. 5, Luc. 6) noemen wij vaak 'de zaligspreekingen' of 'de Bergrede'. Dát onderricht wil de Heer blijkbaar bekend maken aan de wereld. Dát is wat de leerlingen in Jezus' naam te zeggen en te doen hebben. Nu kan dit onderricht op verschillende manieren worden uitgelegd, en het is op zichzelf ook al een veelkleurige parel. Maar hoe dan ook is duidelijk dat

Jezus zelf centraal staat. Echt geluk is alleen in Hem te vinden. Dorsten naar gerechtigheid en vervolgd worden: dat gaat in de eerste plaats over Jezus' eigen leven en het einde dat Hij tegemoet ging. Niemand kan een andere weg naar geluk vinden dan door Hem te volgen op de weg die Hij moest gaan. Dat laatste merk je als Jezus expliciet spreekt over liefde en jezelf blijvend geven in tijden van haat en vervolging (Mat. 5:43 vv, Luc. 6:27 vv). Kruisdragen is niet voorbehouden aan de Heer alleen; het hoort bij het normale christelijke leven (Luc. 6:40, 14:27). Zo wil de Heer bekend worden gemaakt aan al diegenen die Hem niet kennen. Zo overwint Hij de zonde en de dood, ook in en door het leven van zijn volgelingen.

Frame Zet dit onderwijs eens af tegen de discussie over christenpesten. Hoe is het mogelijk dat christenen zich in

die discussie begeven en spreken over de mate waarin wij wel of niet gepest zouden worden? Waarom voeren wij, vaak onderling, dit soort gesprekken? Hoezo roepen wij diegene die ons pest ter verantwoording of nemen we afstand van de discussie als zodanig? Christus vraagt Hem centraal te zetten en Hem alleen te volgen, ongeacht het klimaat en de omstandigheden waarin we verkeren. In het licht van de Bergrede kun je zelfs stellen dat de situatie in het seculiere Nederland anno nu eindelijk een beetje normaal begint te worden. Blijkbaar voelen wij dat anders aan. Christus agendeert zijn liefde tot de seculiere medemens; dát moet ons gespreksonderwerp zijn in plaats van dat we elkaar of een ander verwijtend aankijken.

De discussie over 'christenpesten' doet me denken aan een bekend verschijnsel in de politiek: een *frame*. Als jij ervoor zorgt dat een ander zich in jouw denk-

Als we dan toch 'geframed' willen worden, dan graag in het spoor van Jezus. Zijn volgelingen ervaren vreugde als zij omwille van Jezus' naam vernederd worden. ///

kader begeeft, dat wil zeggen: dat de discussie in jouw straatje wordt gevoerd, dan heb je bij voorbaat gewonnen. De ander heeft te weinig eigenheid; die is al een heel eind jouw kant opgeschoven. Ook al zal hij zich met hand en tand verzetten tegen jouw argumenten, de atmosfeer wordt bepaald door jouw agenda. De discussie over christen-
pesten is zo'n 'frame'. We zijn blijkbaar vergeten wat het normale christelijke leven is. We bezien onszelf door de ogen van onze seculiere medemens. Het klimaat van vandaag is onze maatstaf. Zo kunnen we de winnende liefde van Christus onmogelijk uitdragen. We hebben ons uit zijn invloedssfeer laten wegtrekken.

Verworvenheden Het tweede voorbeeld waarmee ik duidelijk wil maken dat christenen soms vergeten om Christus te volgen ligt in de manier waarop we omgaan met onze verworvenheden. Hier gebeurt iets vergelijkbaars als rond het 'christenpesten'.

In februari stond in het Nederlands Dagblad een interview met dr. Van den Belt, lid van het hoofdbestuur van de SGP. Aan het einde van het interview staat er: "Ten diepste constateert hij (Van den Belt) een gebrek aan vertrouwen in de reformatorische kring. "Het woordje 'nog' is symptomatisch. We hebben nog onze scholen, kerk en vrijheden. De volmaakte liefde drijft de vrees juist uit".³ Dit gaat zeker niet alleen over de refozuil.⁴ Onze christelijke manier van denken lijkt behoorlijk op de manier waarop liberale en seculiere mensen bezig zijn met al die verworvenheden waarvoor christenen doorgaans zo beducht zijn: recht op eigen beschikking

bij begin en einde van leven, homohuwelijk, enzovoort. Scherp gezegd: het zijn 'onze' verworvenheden tegenover die van 'hen'.

Twee voorbeelden daarvan. Het commentaar van het NRC Handelsblad voorziet dat het fuseren van kleine scholen op weerstand zal stuiten. Als reden geeft de seculiere krant: 'zij bestaan vaak op religieuze basis en dat combineert maar moeilijk'.⁵ De columnist Bas Heijne neemt in onze samenleving niet zozeer individualisme waar maar een dominerend groepsgevoel.⁶ Wij zijn blijkbaar een van de clubjes in de maatschappij.

De Heer roept ons in zijn basisonderwijs op om ons juist anders te gedragen dan de wereld dat doet: zó ben je kind van God (Luc. 6:32 en 35). De praktijk leert dat als men aan onze verworvenheden komt wij minstens even hard roepen als anderen die in hun verworvenheden worden aangetast. Ook hierin worden we 'geframed' door de meerderheid van de niet-christelijke Nederlanders.

Hemelvaart De oplossingsrichting is in dit geval helder: bekering, Christus en die gekruisigd in het midden van leer en leven van de kerk.

Misschien moeten christenen vooral de boeken van Lucas weer goed gaan beluisteren. Daarin, en dan vooral in zijn tweede boek, Handelingen, komt steeds aan de orde of je leerling van Jezus wilt worden en wat dat betekent. Ook in die tijd ging dat met vallen en opstaan, maar Christus wint het wel! Hij gaat de agenda bepalen, van zijn leerlingen en van de wereld. Heel mooi laat Lucas dat zien. Voor Jezus' geboorte worden Maria en Jozef nog door de keizer naar Betle-

hem gedirigeerd. Handelingen eindigt met de opmerking dat het evangelie van diezelfde Jezus aan de poort van de keizer klopt.

Christus wint: juist, wonderlijk genoeg, in het lijden van Hem en van zijn volgelingen. Zo laat Lucas zich lezen. Juist deze evangelist besteedt relatief veel ruimte aan Jezus' lijdensweg naar Jeruzalem. In hoofdstuk 9 begint dat al. Voor christenen in het seculiere Nederland van vandaag is het heel bemoedigend om te lezen hoe daarover wordt gesproken. "Toen de tijd naderde dat Jezus van de aarde zou worden weggenomen, ging Hij vastberaden op weg naar Jeruzalem" (9:51). Dit is kruis, opstanding en Hemelvaart in één perspectief. Zo kunnen wij verder.

Deze seculiere tijd geeft de verhoogde Jezus aan ons. Genoeg reden om je als een vis in het water te voelen! Jezus blijkt het stuur van de geschiedenis in handen te hebben (Hand. 7:56). Je leest daar de opmerkelijke zin dat zijn volgelingen vreugde ervaren als zij omwille van Jezus' naam vernederd worden (5:41). Blijkbaar zitten ze op het juiste Spoor! Als we dan toch 'geframed' willen worden, dan beter zo.

- 1 Vooral in het dagblad Trouw. Bijvoorbeeld: *Gelovigen huilen dikwijls krokodillentranen* (30-12-2012).
- 2 In veel vertalingen blijkt niet duidelijk dat de Paasvorst bij zijn zogenaamde zendingsopdracht teruggrijpt op zijn basisondericht. De opdracht wordt gegeven op dezelfde plek waar Jezus zijn onderricht gaf. Zie Van Bruggens *Matteüs* in het CNT
- 3 ND van zaterdag 9 februari jl.
- 4 Zie de reactie van diverse christenen in het artikel n.a.v. het afschaffen van de zogenaamde christelijke voordelen in de tien plagen in het NRC Handelsblad 21-12-2012.
- 5 NRC Handelsblad maandag 18 februari jl.
- 6 NRC Handelsblad, zaterdag en zondag 8 en 9 febr. jl.

"Laat me u vertellen hoe ik tot geloof kwam"

www.transworldradio.nl/getuigenissen
of nodig ons uit voor een presentatie

T (0342) 47 84 32 IBAN NL75 INGB 00 0077 2342

laat het Evangelie overal horen

U mag kiezen:

○ **6 dagen papier + digitaal**
voor € 29,95
per maand (24 mnd)

○ **6 dagen digitaal + zaterdag papier**
voor € 19,95
per maand (24 mnd)

○ **6 dagen digitaal**
voor € 19,95
per maand (24 mnd)

Voor opgave en meer opties zoals 3G en een 10" versie van de Galaxy Tab kunt u kijken op onze actiewebsite

nd.nl/tablet

nd ©

Laat Roos niet langer wachten. Geef haar de reis naar gereformeerd onderwijs!

Geef ook Schoolgeld

Al 30 jaar geeft CFA/Schoolgeld voor/om gereformeerd onderwijs. Want goed onderwijs is de basis voor een goede toekomst. Zeker wanneer docenten vanuit hun geloof in God leerlingen begeleiden naar volwassenheid, onderwijs geven en omgaan met de aan hen toevertrouwde leerlingen. Logisch dus dat veel ouders de keuze voor gereformeerd onderwijs ondersteunen.

Helaas zijn er niet veel gereformeerde scholen in ons land. Met als gevolg dat Roos en veel andere kinderen soms lang moeten reizen. Dat is niet erg, maar de kosten voor het openbaar vervoer kunnen daardoor behoorlijk oplopen.

Ouders die deze kosten niet kunnen opbrengen, kunnen voor financiële ondersteuning terecht bij CFA/ Schoolgeld. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 500.000,- nodig. Op dit moment hebben we daarvoor € 56.594,- opgehaald. Uw hulp is dus nog van harte welkom.

Helpt u mee? Laat Roos niet langer wachten. Uw bijdrage is van harte welkom op giro 5350018 t.n.v. Stichting CFA Zwolle of op www.cfafschoolgeld.nl. Alvast bedankt!

Schoolgeld
VOOR GEREFORMEERD ONDERWIJS

Geef *om* voor gereformeerd onderwijs!

Gebeds- beving

TOEN ZE HUN GEBED BEËINDIGD HADDEN, BEGON DE PLAATS WAAR ZE BIJEEN WAREN TE BEVEN

Handelingen 4:31

Pinksteren: Jezus heeft woord gehouden en vanuit de hemel zijn heilige Geest naar de aarde gezonden. En zoals de leerlingen van de Meester hadden leren bidden, zo spreken zij nu in gebed God aan: 'In de naam van Jezus, uw heilige dienaar' (Hand. 4:30). Handelingen 4 is de eerste weergave van een gebed van de verzamelde leerlingen, gesproken in het geloof dat Jezus mee regeert. Zonder abdicatie van z'n Vader – de jonge Koning deelt de troon! Hij heeft het beloofd: 'Wanneer je iets in mijn naam vraagt, zal Ik het doen' (Joh. 14:14).

Handelingen 4 vertelt van eerste tegenstand. De Joodse leiders zitten de Jezus-beweging in Jeruzalem op de huid. Petrus en Johannes hebben in Jezus' naam een verlamde man op de been geholpen. Dat lijkt de leiders te veel op het optreden van Jezus zelf. Ze leggen de leerlingen een spreekverbod op. En dat is het wat de gemeente in gebed voor Gods troon brengt, waar de Heer en zijn gezalfde zijn (vers 26). Twee dingen vragen ze: of de Heer op die dreigementen wil letten en of Hij, juist nu, vrijmoedigheid wil geven.

Nadat ze 'amen' gezegd hebben, vindt er een beving van de aarde plaats. Het epicentrum is 'de plaats waar ze bijeen waren.' Soms krijgt Israël met lichte aardbevingen te maken. Nog in 2004 raakte de Rotskoepel licht beschadigd door een aardbeving. Maar

de leerlingen zoeken geen aardrijkskundige verklaring. Ze leggen direct verband tussen het slot van het gebed en het begin van de beving.

Het Griekse woord voor aardbeving is *seismos*, zoals wij het kennen in seismograaf, het toestel dat de trillingen van de aardkorst registreert. Dat woord gebruikt Lucas hier niet, want het gaat blijkbaar niet om de natuurkundige oorzaak. Wat gebeurt en wat de gemeente registreert is: de gebedsplaats beeft! Een Psalm verklaart: 'Hij richt zijn oog op de aarde en zij beeft' (104:32). Zo weet de gemeente: de HEER ziet ons! Later maken Paulus en Barnabas een hevige aardstoot mee. Met hetzelfde woord als in Handelingen 4 benoemt Lucas het effect: 'zodat de gevangenis op haar grondvesten trilde'. Welke schokgolven registreert Lucas in Jeruzalem? Geen scheuren in gebouwen. Wel bij de gemeente: 'en allen werden vervuld van de heilige Geest en spraken vrijmoedig over de boodschap van God.'

Pinksteren maakt hemelse krachten los die de aarde aanraken. Als een stormwind, als vuur, als een aardbeving. Fysiek voelbaar, ook als de naald van de seismograaf niet zou bewegen. De pen van de evangelist beschrijft hoe de schokgolf van de Geest zich voorplant in vrijmoedigheid. Dat is gebruikmaken van spreekrecht, niet buigen voor zwijgplicht.

Pinksteren maakt hemelse krachten los die de aarde aanraken

Vreemd licht voor de wereld

Word je soms ook zo moe van de steeds weer klinkende roep om missionair te zijn? Heel wat plannen zijn de afgelopen jaren door christenen in Nederland gemaakt om missionair te worden. Er lijkt zoveel te moeten: we moeten leren anders communiceren, er moeten veranderingsprocessen ingezet, want de kerk moet anders georganiseerd worden en ikzelf moet een aanstekelijk en aantrekkelijk christen worden.

God zorgt voor de vogels in de lucht en de bloemen op het veld ///

TEKST: BRAM BEUTE, PARTTIME PREDIKANT TE NUNSPEET, ADVISEUR BIJ DE VERRE NAASTEN EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

God heeft ervoor gekozen om het nieuws van zijn koninkrijk bekend te maken door mensen. Toch is het opvallend dat de Bijbel mensen helemaal niet zo vaak aanzet tot missionair kerk- of christen-zijn. Dat christenen en de kerk Gods boodschap doorgeven, lijkt een gegeven. Jezus noemt zijn leerlingen het zout en het licht voor de wereld (Mat. 5:13,14). Niet allereerst als een opdracht, maar als een constatering: jullie *zijn* het. Maar hoe geven ze dan licht? Waarin zijn ze anders dan niet-christenen?

De andere wang In de Bergrede, de preek waarin Jezus zijn leerlingen het

zout en licht voor de wereld noemt, laat Jezus zien wat dat betekent. Jezus' beschrijving van dat licht is op zijn minst merkwaardig te noemen. Het licht van de wereld is niet zo opvallend. Niet de rijken, de sterken, de assertieven of degenen die populair zijn, zijn het licht, maar het zijn de *losers*. Het zijn de armen van geest en degenen die verdrietig zijn. Degenen die ontevreden zijn met deze wereld en hun eigen leven en hongeren en dorsten naar gerechtigheid. Het licht schijnt door mensen die zich regelmatig opzij laten drukken en laten vervolgen. Licht schijnt in deze wereld door mensen die net zo dwaas als God zijn om zonder onderscheid goed te willen zijn voor

slechten en goeden.

Net zo dwaas. Want als je je gaat gedragen zoals Jezus voorstelt, dan ben je wel gekke Henkie in deze wereld. Als een Romeins soldaat je dwingt een mijl voor hem zijn last te dragen, wie zou er dan vrijwillig nog één lopen? Wie geeft zijn overkleed spontaan weg als je al het hemd van het lijf gevraagd is? Om het maar niet te hebben over je andere wang toekeren als je op de ene al geslagen bent, of je vijanden liefhebben en bidden voor wie je vervolgen.

Vertrouwen Het licht van Jezus' leerlingen schijnt in de duisternis. Dat kan alleen als dat licht door God zelf wordt

aangestoken en brandende gehouden wordt. Anders houd je het niet vol om gekke Henkie of vrijwillig een *loser* te zijn in deze wereld.

Maar hoe laat God de lamp branden? Dat is het andere belangrijke thema van de Bergrede. Jezus zegt dat het erom gaat te vertrouwen op Gods zorg. Wie leerling van Jezus is, weet dat zij of hij zijn leven niet hoeft te beschermen of zijn geluk hoeft te organiseren. Niet tegenover anderen en niet tegenover God. Je vertrouwen stellen op de juiste rituelen, goed gedrag of veel bidden is volgens Jezus heidens. God hoeft je niet over de streep te trekken om jou te gaan helpen. Hij weet allang wat je nodig hebt. Jezus' leerlingen bidden niet om iets van God gedaan te krijgen, maar om zelf een scherp zicht op Gods werkelijkheid te krijgen. Daar moeten ze op gericht zijn om Gods koninkrijk en zijn gerechtigheid te vinden, dan komt de rest wel vanzelf.

Wonderlijk licht Hoor je wel eens dat vogels zich zorgen maken over de economische crisis? Of zie je bloemen tijdens de koopjesweken ongeduldig op zoek naar betaalbare kleding zodat ze er van de zomer toch nog een beetje leuk uitzien? Onzin natuurlijk. God zorgt voor de vogels in de lucht en de bloemen op het veld. Ze maken zich geen zorgen. Ze hamsteren niet en potten geen geld of rijkdom op, en toch hebben ze genoeg en zien de bloemen er mooier uit dan koningin Máxima op 30 april. Leerlingen van Jezus schijnen Gods licht voor de wereld. Door hun vreemde houding. Doordat ze het niet zo vreselijk nodig meer vinden om voor zichzelf op te komen. Omdat ze geloven dat God

dat wel zal doen. Ze geven licht door hun onbekommerdheid. Ze maken zich niet zoveel zorgen, omdat ze geloven dat God wel zorgt; en dat is veel ef-

*'Als je je gaat
gedragen zoals Jezus
voorstelt, dan ben je
wel gekke Henkie in
deze wereld'*

fectiever dan al hun eigen zorgen. Het licht voor de wereld is een wonderlijk licht. Het komt van mensen die zonder onderscheid goed willen doen aan ieder en ervan uitgaan dat God wel voor hen zorgt. Dat lijkt niet spectaculair of opvallend en toch is dat volgens Jezus wat de wereld nodig heeft.

Duisternis Als dat licht geeft, wat is dan de duisternis waar Jezus het over heeft? Je kunt wijzen op ziekte, oorlog, honger, natuurrampen. Die maken de wereld donker. Toch peil je dan nog niet diep genoeg. De echte duisternis is zonder God zijn. Als ik niet meer op God kan vertrouwen, dan moet ik mijn eigen leven veiligstellen. Dat kan door te vertrouwen op mezelf of iets of iemand anders: bijvoorbeeld mijn talenten en mogelijkheden, mijn relaties, mijn geld, mijn plezier, mijn gezin, mijn assertiviteit. Vertrouwen op zulke goden levert zorg en strijd op: ik moet ervoor zorgen dat ik ruimte krijg van de ander – desnoods door een beetje mijn el-
lebogen te gebruiken – om mijn talenten en mogelijkheden optimaal te gebruiken. Ik moet ervoor zorgen dat mijn vrienden me zien staan. Ik moet ervoor zorgen dat ik genoeg geld heb; liefst net zoveel of nog iets meer dan jij. Zelfs als mijn goden minder egocentrisch zijn, leveren ze zorgen en strijd.

Als mijn geluk van mijn gezin afhangt, moet ik het koste wat kost beschermen tegen allerlei soorten gevaar: van buitenlanders die hun veiligheid bedreigen tot meesters en juffen op school die mijn kinderen niet goed genoeg lesgeven.

Houding Een volgeling van Jezus hoeft niet te vechten voor zijn of haar plekje in de wereld. Want juist de zachtmoedigen zullen het land bezitten en de armen van geest ontvangen het koninkrijk. En omdat een volgeling van Jezus niet hoeft te vechten is hij ontwapenend. Voor een volgeling van Jezus hoeft je niet bang te zijn, want die blijft voor je bidden ook al doe je haar onrecht aan. Een volgeling van Jezus is niet bedreigend, want die loopt met hetzelfde plezier nog een tweede mijl met je mee. En toch: een volgeling van Jezus is geen onzeker iemand, met een groot gebrek aan zelfvertrouwen, die alles maar goed vindt omdat hij bang is. Juist niet. Het is vanuit een ongelooflijk vertrouwen dat hij juist ruimte gunt aan de ander.

We kunnen ons als christenen druk maken om onze0 missionaire taak. En dat is van belang. Maar het begint wel telkens hier: wil ik, willen wij licht zijn zoals Jezus dat schetst? Dat vraagt niet allerlei activiteiten, maar vooral een totaal andere houding. Een houding van totaal vertrouwen en overgave aan God en werkelijk de naaste liefhebben als jezelf. Als je een missionair tekort bij jezelf of bij je kerk constateert, lijkt me de eerste vraag: wat houdt je tegen om de houding van het Licht voor de wereld aan te nemen? Wat houdt je tegen om vol vertrouwen in Gods wereld te leven?

NIEUWS EN PERSBERICHTEN

TUA-DAG OVER BLIJDSCHAP!

Op vrijdag 7 juni zal er weer een TUA-dag gehouden worden voor iedereen die betrokken is bij de TUA en geïnteresseerd in het thema 'Blijdschap in God'. 's Middags en 's avonds zullen er diverse colleges en workshops gehouden worden die u kunt bijwonen. U kunt denken aan onderwerpen als blijdschap in de Bijbel, vreugde der wet, blijdschap als missionair 'getuigenis' en nog het nodige meer. Een nieuwe Apeldoornse Studie met bijdragen over dit onderwerp zal op deze dag gepresenteerd worden en met speciale korting te verkrijgen zijn.

Als u zich tijdig opgeeft, zorgen wij voor soep en brood. U kunt zich aanmelden door € 15,- over te maken op rekeningnummer 73 67 458 t.n.v. Schoolkas TUA, onder vermelding van 'TUA-dag 7 juni'.

SYMPOSIUM OVER KINDER- EN JONGERENPASTORAAT

Kinderen en jongeren hebben soms al veel moeilijkheden in hun jonge leventje, bijvoorbeeld problemen rondom echtscheiding van ouders, rouw, mishandeling, depressiviteit. Welke vormen van zorg kunnen we bieden? Wat is hun plek in de kerk en hoe kunnen we hen coachen? Deze vragen staan centraal op het symposium kinder- en jongerenpastoraat op 8 juni in Zwolle. Het symposium wordt georganiseerd door diverse organisaties:

Stichting Chris (kinder- en jeugdpastoraat), Youth for Christ (jongerenwerk op scholen, in kerken en op straat), Dit Koningskind (vereniging voor mensen met een beperking), Gereformeerde Hogeschool Zwolle (opleiding kerkelijk jongerenwerk), Uitgeverij Buijten & Schipperheijn (catechesemateriaal, handboeken kinder- en jongerenwerk) en Centrum Dienstverlening Gereformeerde Kerken (catechese- en jongerenwerk). Het symposium vindt plaats op 8 juni 2013 en duurt van 10.00 tot 16.00 uur. Het symposium wordt gehouden in de Gereformeerde Hogeschool, Grasdorpstraat 2, 8012 EN Zwolle. Ga voor meer informatie en aanmelding naar

www.dekrachtvankringen.nl.

CONGRES OVER GODSDIENST-ONDERWIJZERS

Vanaf omstreeks 1800 tot het midden van de twintigste eeuw speelden godsdienstonderwijzers (m/v) en religieuzen een belangrijke rol in kerk en school. Anders dan bij de katholieke religieuzen gebeurde, is er aan protestantse en joodse zijde nooit afzonderlijk aandacht besteed aan de godsdienstonderwijzers, hun werk en publicaties. De redactie van het Documentatieblad voor de Nederlandse Kerkgeschiedenis na 1800 (DNK) wijdt nu een afzonderlijk themanummer aan deze beroepsgroep in relatie tot het hele veld

van de Nederlandse kerkgeschiedenis. Graag nodigt de redactie u naar aanleiding van dit themanummer uit voor een symposium over godsdienstonderwijzers en religieuzen en hun rol in kerk en school. Het congres zal D.V. gehouden worden op 14 juni a.s. in de Lemkerzaal, Broederstraat 16 te Kampen en begint om 13.30 uur. Op het symposium presenteren de auteurs van dit themanummer de hoofdlijnen en bevindingen van hun onderzoek. Fred van Lieburg zal vervolgens een commentaar op het gebodene leveren.

U kunt zich voor dit congres per e-mail aanmelden bij het secretariaat van DNK: info@adckampen.nl. Meer informatie over het congres is te vinden op

www.adckampen.nl.

VOORBEDEZONDAG EVANGELISATIE

In het hele land is er op 16 juni 2013 in de kerkdiensten aandacht en voorbede voor de evangelisatie. Er wordt gebeden voor alle evangelisatieprojecten die met name in de zomervakantie worden gehouden. Deze dag wordt georganiseerd door Centrum Dienstverlening Gereformeerde Kerken en door Evangelisatie & Recreatie (E&R). Binnenkort is op www.centrum-g.nl een bijbehorend bijbelleesrooster te downloaden.

ADVERTENTIE

UIT DE KERKEN

Benoemd:

als predikant-in-opleiding voor één jaar in Ureterp-Noord: H. Zeilstra te Ureterp. Hij blijft beroepbaar als predikant.

Beroepen:

Te Ommen-Noord/Oost en te Zeewolde:

P. Poortinga te Drachten-Zuid/West.

Te Vrouwenpolder: B. Schaaij te Dronten.

Jubileum:

Delft | 26 mei | vijftiendertig jaar predikant: ds. A.S. van der Lugt (1962).

Een nieuwe kijk op de positie van vrouwen in de kerk

In dit proefschrift onderzoekt **Almatine Leene** de invloed van de godsleer op het debat over de positie van mannen en vrouwen in de kerk. Een relationeel verstaan van de triniteitsleer heeft volgens haar belangrijke consequenties voor de antropologische en ecclesiologische aspecten van het debat.

Triniteit, antropologie en ecclesiologie, 320 pag., € 27,50

Buijten & Schipperheijn Motief

in de boekwinkel – www.buijten.nl

